

Հանրապետական մանկավարժահոգեբանական
կենտրոն

«Հանրակրթական դպրոցների ուսուցիչների և ուսուցչի
օգնականների դասավանդման հմտությունների
զարգացման ապահովում» ծրագիր

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Դպրոց՝ Բերդի Կ. Մարդանյանի անվան թիվ 3 հիմնական դպրոց

Թեմա՝ Ավանդական և փոխներգործուն մեթոդների կիրառումը

Վերապատրաստող, մենթոր՝ Էմմա Քոսակյան

Ուսուցիչ՝ Վարդուշ Ասրյան

Երևան 2023

Բովանդակություն

Ներածություն.....	3
ԳԼՈՒԽ 1. Ավանդական և փոխներգործուն մեթոդների ընդհանուր նկարագիր.....	5
Ավանդական ուսուցման մեթոդի առանձնահատկությունները.ավանդական ուսուցման տեխնոլոգիան.....	5
Փոխներգործուն (ինտերակտիվ) ուսուցման մեթոդներ.....	7
Գլուխ 2. Ավանդական և փոխներգործուն մեթոդների կիրառություն	
<< Մաթեմատիկա>> առարկայի շրջանակներում:.....	17
Եզրակացություն.....	19
Առաջարկություն.....	20
Գրականության ցանկ.....	21

Ներածություն

Այսօր ուսուցման մեթոդները պայմանականորեն բաժանվում են երկու խմբի՝ ավանդական և փոխներգործուն (ինտերակտիվ): Ավանդական են բացատրական, զննական այն մեթոդները, որոնց հիմքում ընկած են պատրաստի տեղեկատվության (գիտելիքի) պարզ փոխանցումը սովորողին և վերջինիս կողմից դրա պարզ վերարտադրումը: Փոխներգործուն մեթոդների հիմքում սովորողի ինքնուրույն ուսումնական գործունեությունն է, ինչպես նաև գիտելիքի ձեռքբերման ընթացքին նրա անմիջական ու գործուն մասնակցությունը: Այս մեթոդների առանձնահատկությունները պայմանավորված են այն հանգամանքով, որ սովորողը գիտելիք է ձեռք բերում՝ ինչ-որ բան կատարելով, մասնակցելով որոշակի գործընթացի, ընդգրկվելով թե՛ անհատական, թե՛ խմբային աշխատանքներում: Այդ կերպ նա յուրացնում է համագործակցային, սոցիալական փոխազդեցության և հաղորդակցական, ինչպես նաև ձեռք բերած գիտելիքը կիրառելու կարողություններ (Պետրոսյան 19): Բացի դրանից՝ փոխներգործուն մեթոդներով ուսուցումը ենթադրում է գիտելիքների ու մտքերի փոխանակում, որը նպատակաուղղված է ոչ միայն նոր գիտելիքներ ստանալուն, այլև զարգացնում է իմացական գործընթացը՝ այն հնարավորինս ակտիվացնելով, ստեղծելով այնպիսի միջավայր, որում սովորողը դառնում է իր ուսուցումը կազմակերպող անձ՝ գործընթացի սուբյեկտ՝ ինքնուրույնության բարձր աստիճանով (Մկրտչյան 75): Ուսուցման փոխներգործուն մեթոդները նպաստում են նաև միջանձնային հարաբերությունների մշակույթի ձևավորմանը, քննադատական մտածողության զարգացմանը:

Փոխներգործուն մեթոդների կիրառման կանոններն են.

ա. սովորողներից ոչ մեկը չի կաշկանդվում՝ մտածելով, որ ինքը կարող է սխալվել,

բ. դիմացինի կարծիքը չի մերժվում ոչ մեկի կողմից,

գ. ցանկացած կարծիք կամ գաղափար խրախուսվում է:

Փոխներգործուն մեթոդներն արդյունավետ են հատկապես խմբային աշխատանքների կամ համագործակցային ուսուցման ժամանակ: Խմբի բոլոր անդամները պատասխանատու են դառնում նյութը յուրացնելու համար: Խմբային աշխատանքի մի մասը կարելի է առանձնացնել և կատարել անհատապես, սակայն մեծ մասը պահանջում է փոխգործուն աշխատանք, ընդ որում՝ խմբի անդամները մշտապես արձագանքում են միմյանց կատարած աշխատանքին, հարցեր են տալիս, քննարկում են կատարած եզրահանգումները և այլն: Փոխներգործուն մեթոդներով ուսուցման

Ժամանակ սովորողները դրսևորում են բարձրակարգ մտածողություն, նյութի ավելի խորքային ընկալում, ավելի լուրջ վերաբերմունք ուսումնառության գործընթացին:

Հետազոտության նպատակն է ուսումնասիրել ավանդական և փոխներգործուն մեթոդները, ինչպս նաև դրանց կիրառությունը:

Հետազոտության խնդիրներն են՝

1. Ուսումնասիրել ավանդական և փոխներգործուն մեթոդների վերաբերյալ առկա տեսական նյութերը:
2. Գործնականում կիրառլ ավանդական և փոխներգործուն մեթեդներ:
3. Կատարել արդյունքների ամփոփում, կատարել վերլուծություն, կազմել եզրակացություն:

Հետազոտության վարկածը՝ մենք կարծում ենք, որ ավանդական և փոխներգործուն մեթոդները, << Մաթեմատիկա>> առարկայի շրջանակներում, անհրաժեշտ է կիրառել գուգահեռաբար:

Հետազոտության ընտրանք՝ հինգերորդ դասարանի աշակերտներ:
Հետազոտության մեթոդներն են՝ դիտում, զրույց-քննարկում, հարցում:

ԳԼՈՒԽ 1. Ավանդական և փոխներգործուն մեթոդների ընդհանուր նկարագիր:

Ավանդական ուսուցման մեթոդի առանձնահատկությունները. ավանդական ուսուցման տեխնոլոգիան:

Կրթության ավանդական համակարգը, որի միջով դեռ անցնում է ամբողջ աշխարհի մարդկանց ճնշող մեծամասնությունը, զարգացել է դարերի և հազարամյակների ընթացքում: Հին Եգիպտոսում, ինչպես Շումերում, ընդունված էր ծեծել աշակերտին՝ նրան ենթարկվելու համար. անվերջ կրկնել նույն վարժությունները, որպեսզի դրանք ավելի լավ հիշվեն և հասցվեն ավտոմատիզմի. անգիր սովորել հնագույն տեքստերը, որոնք օժվել են հեղինակության կողմից և անվերջ պատճենել դրանք: Հարկադրանքը, ձեռնափայտի կարգապահությունը, ավանդույթով սահմանված բովանդակության անփոփոխությունը՝ այս ամենը բնորոշ էր և մասամբ մնում է հին, միջնադարյան և ժամանակակից Եվրոպայի շատ ու շատ պետությունների կրթական համակարգին: Ավանդույթների այլ ծրագիր գոյություն ուներ Հնդկաստանում և Չինաստանում, բայց դա եվրոպական համակարգն էր, որը լայնորեն տարածվեց աշխարհով մեկ՝ քաղաքակրթության այլ նվաճումների հետ մեկտեղ: Այս համակարգը ժառանգել է արդի ժամանակները միջնադարից, բարեփոխվել է Յան Ամոս Կոմենիուսի կողմից երեք հարյուր տարի առաջ, սակայն կրթական փոխազդեցության նպատակները, արժեքները և ոճը մատնում են դրա ծագումը շումերական սայիկների վրա նկարագրված հնագույն դպրոցից:

Ավանդական կրթական համակարգը, որն այժմ, սովորական առարկա-դաս-դաս համակարգ է, որը գրեթե բոլորը գիտեն սեփական փորձից: Ուսուցումը կազմակերպվում է ըստ առարկաների, ուսուցման ժամանակը բաժանված է դասերի, և օրական հինգից ութ դասեր կան և բոլորը տարբեր են. աշակերտները խմբավորվում են ըստ տարիքի և առանց ուսուցչի կամ դասընկերների ընտրության. ուսուցման հաջողությունը գնահատվում է միավորների միջոցով. միշտ կան գերազանց, լավ և վատ սովորողներ:

Ահա թե ինչ են ասում ամերիկացի մանկավարժները 20-րդ դարի երկրորդ կեսի սովորական, ստանդարտ ամերիկյան դպրոցի մասին. «Դպրոցները ոչնչացնում են մեր երեխաների միտքն ու սրտերը» (Ջոնայթան Կոզոլ); «Դպրոցները չեն նպաստում աշակերտի որպես անձի զարգացմանը» (Չարլզ Պատերսոն):

Ջարմանալի պարադոքս կա, որ հասարակությունը միշտ դժգոհ է իր կրթական համակարգից, միշտ սուր քննադատության է ենթարկում նրան, բայց մեծ հաշվով ամեն ինչ մնում է նույնը:

Ավանդական մեթոդի Առավելություններն ու թերությունները

Առավելություններ	Թերություններ
1. Թույլ է տալիս ներս մտնել կարճ ժամանակ կենտրոնացված ձևով՝ ուսանողներին գիտության հիմունքների և գործունեության մեթոդների մոդելների գիտելիքներով զինելու համար:	1. Ավելի շատ կենտրոնացած է հիշողության վրա, քան մտածողության վրա («հիշողության դպրոց»)
2. Ապահովում է ուսման ուժ և գործնական հմտությունների արագ ձևավորում:	2. Քիչն է նպաստում ստեղծագործելու, անկախության, ակտիվության զարգացմանը:
3. Գիտելիքների և հմտությունների յուրացման գործընթացի անմիջական կառավարումը կանխում է գիտելիքների բացերի առաջացումը:	3. Անբավարար կերպով հաշվի առնված տեղեկատվության ընկալման անհատական առանձնահատկությունները.
4. Չուլման կոլեկտիվ բնույթը հնարավորություն է տալիս բացահայտել բնորոշ սխալներ և կենտրոնանում է դրանց վերացման վրա:	4. Գերակշռում է ուսուցիչների և սովորողների փոխհարաբերությունների առարկա-օբյեկտ ոճը:

Աղյուսակ 1

Դասարանի ավանդական տեխնոլոգիաները հետևյալն են.

- Մոտավորապես նույն տարիքի և ուսուցման մակարդակի ուսանողները կազմում են դասարան, որը հիմնականում պահպանում է կայուն կազմը դպրոցի ողջ ժամանակահատվածի համար.
- դասարանն աշխատում է նույն կերպ տարեկան պլան և ծրագիրն ըստ ժամանակացույցի: Արդյունքում երեխաները պետք է դպրոց գան տարվա նույն ժամին և օրվա նախապես որոշված ժամերին.
- Դասերի հիմնական միավորը դասն է.

- դասը, որպես կանոն, նվիրված է մեկ առարկայի, թեմայի, որի շնորհիվ դասարանի սովորողները աշխատում են նույն նյութի վրա.
- Դասի ընթացքում սովորողների աշխատանքը վերահսկվում է ուսուցչի կողմից. նա գնահատում է իր առարկայի ուսումնասիրության արդյունքները, յուրաքանչյուր աշակերտի ուսման մակարդակը
- անհատապես և վերջում: Ուսումնական տարի որոշում է ուսանողներին հաջորդ դասարան տեղափոխելու մասին.
- ուսումնական գրքերը (դասագրքերը) հիմնականում օգտագործվում են Տնային աշխատանք: Ուսումնական տարի, ուսումնական օր, դասացուցակ, դպրոցական արձակուրդներ, ընդմիջումներ կամ, ավելի ճիշտ, դասերի միջև ընդմիջումներ - հատկանիշներ դասասենյակային համակարգ:

Ավանդական կրթության բնորոշ առանձնահատկությունն այն կողմնորոշումն է դեպի անցյալը, սոցիալական փորձի այն մառանները, որտեղ պահվում է գիտելիքը՝ կազմակերպված կրթական տեղեկատվության հատուկ ձևով: Այստեղից էլ սովորելու կողմնորոշումը նյութը մտապահելուն: Միաժամանակ ենթադրվում է, որ ուսուցման արդյունքում որպես տեղեկատվության յուրացման զուտ անհատականացված գործընթաց, վերջինս ձեռք է բերում գիտելիքի կարգավիճակ: Տվյալ դեպքում տեղեկատվությունը, նշանային համակարգը հանդես է գալիս որպես ուսանողի գործունեության սկիզբ և ավարտ, իսկ ապագան ներկայացվում է միայն գիտելիքների կիրառման վերացական հեռանկարի տեսքով:

Օգտակար է ավելի խիստ տարբերակել «տեղեկատվություն» և «գիտելիք» հասկացությունները: Կրթության մեջ ինֆորմացիան որոշակի նշանային համակարգ է

(օրինակ՝ դասագրքի տեքստ, ուսուցչի խոսքը), որը գոյություն ունի օբյեկտիվորեն՝ անձից դուրս: Այս կամ այն նշանը, որպես տեղեկատվության կրող, որոշակիորեն փոխարինում է իրական առարկաներին, և դա ուսուցման մեջ տեղեկատվության օգտագործման առավելությունն է: Փոխարինող նշանների միջոցով ուսանողը կարող է տնտեսապես և արագ տիրապետել իրականությանը:

Այնուամենայնիվ, սա միայն հնարավորություն է: Անհրաժեշտ է, որ այդ հնարավորությունն իրականություն դառնա, որպեսզի տեղեկատվությունը դառնա գիտելիք: Դա անելու համար ուսանողը պետք է վերակառուցի իր անցյալի փորձը՝ հաշվի առնելով ստացված նոր բովանդակությունը, և այն դարձնի ինտելեկտ վարքագծի միջոց ապագա իրավիճակներում, ինչպես այս տեղեկատվության մեջ արտացոլվածը: Գիտելիքը անձի ենթակառուցվածք է, որը ներառում է ոչ միայն իրականության առարկաների արտացոլումը, այլև դրանց նկատմամբ արդյունավետ վերաբերմունքը, սովորածի անձնական նշանակությունը:

1.2 Փոխներգործուն (ինտերակտիվ) ուսուցման մեթոդներ

Նախորդ ավանդական մեթոդներն ունեն մեկ ընդհանուր թերություն, որ դրանց ոչ բոլոր դեպքերում է հաջողվում ակտիվացնել ողջ դասարանին: Մա նաև դասարանային համակարգի թերությունն է: Իրար հետևող դրված նստարաններով դասարանը նրա համար է, որ աշակերտները, իրար հետևում թաքնվելով, նաև խուսափեն ակտիվ մասնակցելուց: Հաջորդ թերությունն այն է, որ ավանդական ուսուցման ընթացքում սովորողները միմյանց հետ չեն համագործակցում, չեն աջակցում, այլ միայն ու միայն գտնվում են մրցակցության պայմաններում: Հիշենք, որ պետական կարևոր խորհրդակցությունները միշտ կլոր սեղանի շուրջ են ընթա- 95 նում (Քամելոտ՝ Անգլիա, Մենատ՝ Հունաստան, Հռոմ, ազգային ժողովի նիստերի դահլիճ՝ ողջ աշխարհում): Այդկերպ ստեղծվեց, այսպես կոչված, փոխներգործող (ինտերակտիվ) մեթոդների ընտանիքը: Անգլերենում inter բառը նշանակում է փոխադարձ, իսկ act-ը՝ գործողություն է, ինտերակտիվ նշանակում է փոխանցել կամ զրույցի, երկխոսության մեջ գտնվել ինչ-որ մեկի կամ համակարգչի հետ, այսպիսով՝ ինտերակտիվ ուսուցումը առաջին հերթին ուսուցում է երկխոսության միջոցով: Այն ուսուցման նոր տեխնոլոգիա է՝ հիմնված խմբի անդամների փոխազդեցության և ուսումնառության խնդիրների լուծման ու սովորողի ազատության վրա: Ինտերակտիվ ուսուցման հիմնական բնութագրիչները Այդ բնութագրիչներից առաջինը ուսուցման համապատասխան միջավայրն է, որտեղ երեխան զգում է իր մասնակցության և անձի կարևորությունը, ինչն էլ և ուսուցման գործընթացը դարձնում է խիստ արդյունավետ: Ինտերակտիվ ուսուցման էությունն այն է, որ բոլոր սովորողները ընդգրկվում են ուսումնառության մեջ: Ընդ որում՝ յուրաքանչյուրն իր անհատական ներդրումն է ունենում իր հնարավորությունների չափով: Տեղի է ունենում գիտելիքների ու մտքերի փոխանակում իրար մեջ, ի դեպ՝ դա ընթանում է բացարձակապես բարյացակամության և փոխօգնության մեջ, որը նպաստում է ոչ միայն նոր գիտելիքներ ստանալուն, այլև զարգացնում է իմացական գործընթացը՝ այն բերելով ավելի բարձր մակարդակի՝ համագործակցային ձևի: Երկրորդ՝ ինտերակտիվ մեթոդով աշխատող դասարանը նույնպես նստում է կլոր սեղանի սկզբունքով: Ինտերակտիվ ուսուցումը բացառում է որևէ մեկի առաջնությունը, գերակայությունը մյուսների, ինչպես նաև տեսակետների նկատմամբ: Այսպիսի ուսուցման դեպքում աշակերտները սովորում են քննադատաբար մտածել, քննարկել և մասնակցել բանավեճերի ու կշռադատված որոշումներ ընդունել, կազմակերպվում են անհատական, խմբային, զույգերով աշխատանքներ, կիրառվում են հետազոտական ծրագրեր, դերային խաղեր, աշխատանք փաստաթղթերի և սկզբնաղբյուրների հետ:

Ինտերակտիվ ուսուցման սկզբունքները

1. Փոխներգործություն, փոխուսուցում:
2. Սովորողի ակտիվություն:
3. Համագործակցություն:
4. Ինքնաարտահայտման խրախուսում:
5. Հետադարձ կապի ապահովում և այլն:

Ինտերակտիվ մեթոդով աշխատող ուսուցիչը «մտքերի տարափ» մեթոդով մշակում է դասարանի հետ աշխատանքային կանոններ, որոնց պետք է ենթակվեն բոլորը:

Օրինակ՝

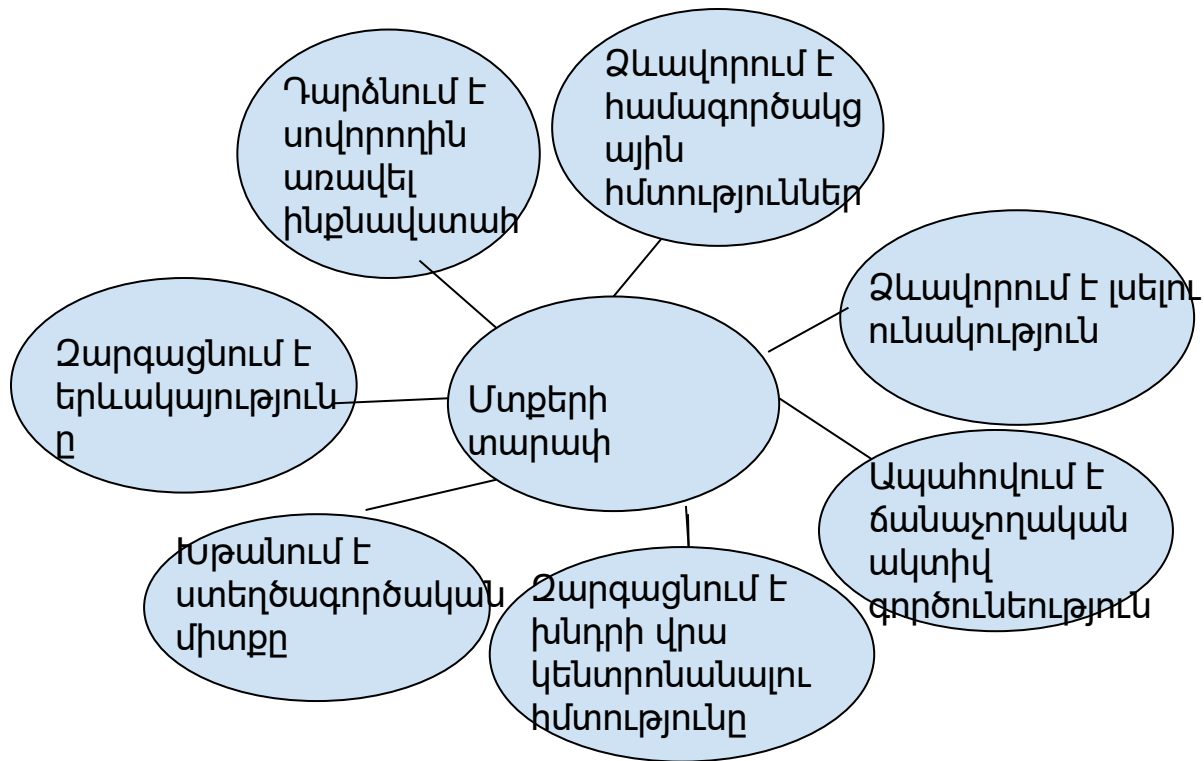
1. Մի խելքը լավ է, երկուսը՝ ավելի:
2. Ուշացողը կամ բացական չի կարող կողմնորոշվել հաջորդ ժամին (դասին, օրը): (Այվազյան, 2016)
3. Ընդունվում են բոլոր մտքերը:
4. Միտք արտահայտողը (խոսողն) արդեն իսկ արժանի է խրախուսման:
5. Ասողին լսող է պետք:
6. Բոլոր մտքերը գրանցվում են:
7. Սովորողի արտահայտած միտքը չի խմբագրվում:
8. Արտահայտված ոչ ճիշտ մտքերը անմիջապես չեն ճշգրտվում և այլն: Ինտերակտիվ ուսուցման հնարներից մեկը «մտքերի տարափն» (մտագրոհն) է: Մտագրոհը (brainstorming) խմբային (թիմային) աշխատանքի պարզագույն, բայց շատ արդյունավետ մեթոդներից մեկն է, դրա գլխավոր գործառույթը մտքերի գեներացիան է: Այս մեթոդը խմբի անդամների առջև կոնկրետ խնդիր է դնում, որ նրանցից յուրաքանչյուրն արտահայտի իր սեփական տեսակետները՝ առանց որևէ մեկնաբանման կամ գնահատման փորձի: Բոլոր մտքերն ու գաղափարները գրանցվում են մաքուր թղթի կամ գրատախտակի վրա: Նաև բոլոր մտքերն ու գաղափարներն ընդունելի են (այս փուլում), «սխալ» չկա: Մտքերի տարափը մեծապես նպաստում է դասի արդյունավետության բարձրացմանը, ինչպես նաև. 1. մեթոդը նպաստում է նոր գաղափարների ի հայտ գալուն, 2. խումբը համատեղ աշխատանքում

կարող է ավելի բարձր որակի մտքեր ծնել, քան նույն պայմաններում անհատապես աշխատելիս: Այս փուլը կոչվում էր մտքերի գեներացիա:

Հաջորդ փուլը կոչվում է մտքերի վերլուծության և գնահատման փուլ: Այս փուլում ուսուցումը անդրադառնում է նախորդ փուլում գրանցված մտքերից յուրաքանչյուրին, վերլուծության է ենթարկում դասարանի հետ միասին, պարզում է նրա ճշգրիտ կամ ոչ ճիշտ, թերի լինելը և իրեն (ինտերակտիվ ուսուցմանը) հատուկ տակտով «ուղղում» է թույլ տված սխալը մոտավորապես հետևյալ կերպ. «Արամիկ ես քո փոխարեն այդ միտքը կձևակերպեի այսպես...»: Ապա ուղղելով բոլոր սխալները՝ ուսուցիչը երրորդ փուլում կատարում է այդ մտքերի կիրառում կոնկրետ իրավիճակներում, եթե դրանց կարիքը կա: Մտքերի տարափով աշխատելու 5 կանոններն են՝

1. ցանկացած քննադատության բացակայություն,
2. գաղափարների խրախուսում,
3. մասնակիցների հավասարություն,
4. ասոցիացիաների (գուգորդումների) ազատություն,
5. բոլոր մտքերի գրառում (գրանցում):

Մաթեմատիկայի դասերին մտազրոհ մեթոդի կիրառման լավագույն հնարավորություններից մեկը որևէ թեմատիկ միավորի ամփոփիչ՝ կրկնության դասի կազմակերպումն է: Օրինակ՝ այս մեթոդով նպատակահարմար է կազմակերպել երկրաչափության հիմնական դպրոցի դասընթացի «Զուգահեռագիծ» թեմայի ամփոփիչ կրկնությունը: Ինտերակտիվ մեթոդով աշխատող ուսուցիչը դասարանում ունենում է 2-3 սրամիտ աշակերտներ, որոնք ստանձնում են «սատանայի փաստաբանի» դերը՝ ստեպ-ստեպ արտահայտելով ոչ ճիշտ, բայց հետաքրքիր (ճշմարտանման) մտքեր, որոնց ճշգրտումը ինքնին ճանաչողական կարևոր գործընթաց է: Ինտերակտիվ մեթոդի տեսակ են նաև երկայուն (T-աձև) կամ եռայուն (m-աձև) աղյուսակները, հասկացությունների քարտեզը (քարտեզագրում), վենի դիագրամը, պրիզմայի մեթոդը, խչանկարի մեթոդը, բանավեճի մեթոդը, ԳՈՒՄ մեթոդը, գործնական և դերային խաղեր, մտածի՛ր գուգորդի՛ր, մտքեր փոխանակիր մեթոդը, խմբավորում, աշխատանք փոքր խմբերով, նախագծային ուսուցում:

Գծապատկեր 1

◇ T – աձև աղյուսակ

Մեթոդական ճկուն միջոցներից է, որը կիրառվում է միևնույն հասկացության, միևնույն խնդրի երկու կողմերը՝ դրական կամ բացասական կողմերը, համեմատելու համար: Մեթոդը իրականացվում է դասի տարբեր փուլերում:

◇ T – աձև աղյուսակ

Մեթոդական ճկուն միջոցներից է, որը կիրառվում է միևնույն հասկացության, միևնույն խնդրի երկու կողմերը՝ դրական կամ բացասական կողմերը, համեմատելու համար: Մեթոդը իրականացվում է դասի տարբեր փուլերում:

Դրական կողմեր	Բացասական կողմեր

Նկար 1

Մեթոդը իրականացվում է դասի տարբեր փուլերում:

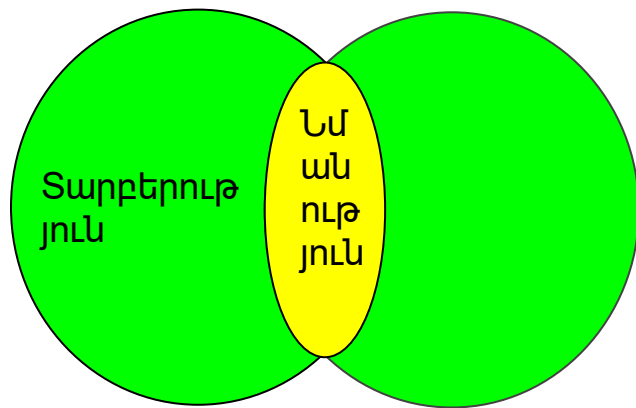
ԳԱՂԱՓԱՐՆԵՐԻ ՔԱՐՏԵԶԱԳՐՈՒՄ

Մեթոդը մտքերի և դրանց փոխհարաբերությունների տարածական պատկերումն է:

Այն օգնում է՝
գիտակցված ձևով սովորել,
ընդունել նոր տեղեկատվությունը և տեսողական
պատկերի միջոցով ներկայացնել, թե ինչպես են
տվյալ ոլորտի գաղափարները փոխկապակցվում:

Վ Ե Ն Ի Դ Ի Ա Գ Ր Ա Մ

Մեթոդը կիրառվում է գաղափարները հակադրելու կամ դրանց ընդհանրությունը ցույց տալու համար:

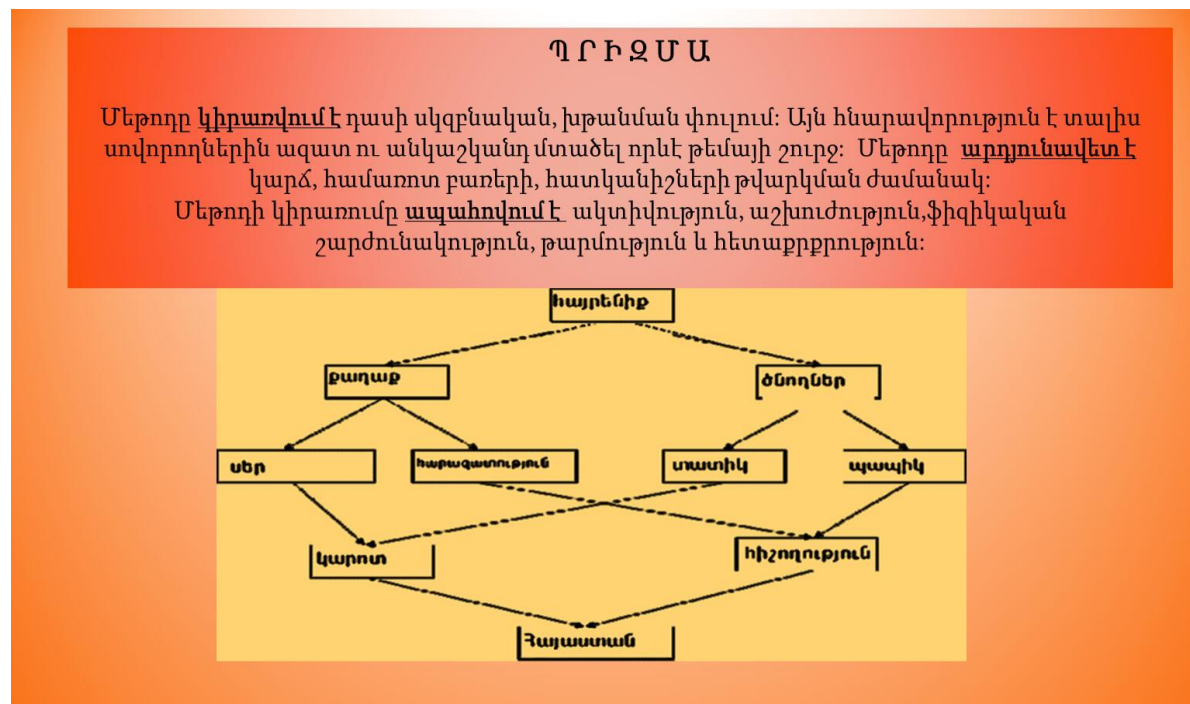

Գծապատկեր 2

Պ Ր Ի Զ Մ Ա

Մեթոդը կիրառվում է դասի սկզբնական, խթանման փուլում: Այն հնարավորություն է տալիս սովորողներին ազատ ու անկաշկանդ մտածել որևէ թեմայի շուրջ: Մեթոդը արդյունավետ է կարճ, համառոտ բառերի, հատկանիշների թվարկման ժամանակ

Մեթոդի կիրառումը ապահովում է ակտիվություն, աշխուժություն, ֆիզիկական շարժունակություն, թարմություն և հետաքրքրություն:

Նկար 2

ԻՃԱՆԿԱՐ

Մեթոդի նպատակն է՝

- ◆ ուսուցանվող նյութի որոշակի հատվածի, հիմնախնդրի ուսումնասիրում
- ◆ դրանց ուսուցանում դասընկերներին

Մեթոդի

փուլերն

են՝

- Նյութի ուսումնասիրում և տեղեկատվության հավաքում
- Աշխատանք փորձագիտական խմբում
- Աշխատանք հենակետային խմբում
- Ավարտական աշխատանք
- Աշխատանքի ամփոփում

ԲԱՆԱՎԵՃ

Բանավեճը կոնկրետ հիմնահարցերի վերաբերյալ հայացքների, կարծիքների փոխանակման, քննարկման ձևով ուսուցման ակտիվ մեթոդ է:

- Մեթոդը կիրառվում է, երբ նպատակ է դրվում՝
- ◆ ձևավորել նոր գիտելիքներ
 - ◆ ձևավորել հաղորդակցական հմտություններ
 - ◆ սովորողների մոտ ապահովել այս կամ այն հարցերի մասին խորհելու, դրանց էության մեջ ներթափանցելու մոտիվացիան
 - ◆ սովորողներին օգնել սեփական կարծիքը ամրապնդելու և պահպանելու հարցում:

Գ Ռ Ս
 ԳԻՏԵՄ, ՈՒԶՈՒՄ ԵՄ ՍՈՎՈՐԵԼ, ՍՈՎՈՐԵԼ ԵՄ

Մեթոդը կարող է դառնալ աշակերտի ուղեցույցը կարդալու ընթացքում:

Գ Ռ Ս
ԳԻՏԵՄ, ՈՒԶՈՒՄ ԵՄ ՍՈՎՈՐԵԼ, ՍՈՎՈՐԵԼ ԵՄ

Մեթոդը կարող է դառնալ աշակերտի ուղեցույցը կարդալու ընթացքում:

ԸՆՏՐՎԱԾ ԹԵՄԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ		
ԳԻՏԵՄ	ՈՒԶՈՒՄ ԵՄ ԻՄԱՆԱԿ	ՍՈՎՈՐԵԼ ԵՄ

Նկար 3

Մտածի՛ր գուգորդի՛ր, մտքեր փոխանակիր

Մեթոդի կիրառման ժամանակ տրվում են հարցեր, որոնք երկակի պատասխան են ենթադրում: Մտքերի փոխանակման միջոցով սովորողները փորձում են երկակի պատասխանից գտնել այն պատասխանը, որը ամբողջացնում է պատասխանները:

Խ Մ Բ Ա Վ Ո Ր Ու Մ

Մեթոդը գրավոր վարժություն է, որը նպաստում է տվյալ թեմայի վերաբերյալ աշակերտների՝

- ◆ իմացական ոլորտի,
- ◆ ընկալումների,
- ◆ պատկերացումների զարգացմանը

Աշխատանք փոքր խմբերով

Ուսուցման ձև է, որը սովորողներին հնարավորություն է տալիս դասընկերների հետ փոխանակել իրենց գիտելիքներն ու փորձը, համատեղ լուծել խնդիրներ: Մեթոդի կիրառման ժամանակ սովորողները գիտակցաբար և ակտիվ համագործակցության մեջ են մտնում, քանի որ ունեն ընդհանուր մի նպատակ:

ՆԱԽԱԳԾԱՅԻՆ ՄԵԹՈԴ

Մեթոդի նպատակն է՝

- սովորեցնել սովորել
- ուղղորդել իմացական գործընթացը,
- խթանել հետազոտական աշխատանքը,
- զարգացնել ստեղծագործական միտքը,
- ինֆորմացիան վերլուծելու կարողության զարգացում,
- ինտելեկտուալ գործունեության սեփական փորձի ձեռք բերում:

Նախագծային մեթոդ

Ընթացիկ Ամփոփիչ

Առանձնացվում է ուսումնական նյութի միայն մի մասը

Գնահատվում է սովորողների որոշակի ուսումնական նյութի յուրացման մակարդակը

- Այսպիսով, մեթոդների կիրառումը նպաստում է՝
- Ուսումնական դրական խթանի ձևավորմանը,
 - Սովորողների ճանաչողական ակտիվության բարձրացմանը,
 - Կրթական գործընթացին ուսանողների ակտիվ ներգրավմանը,
 - Ինքնագործունեության խթանմանը,
 - Ճանաչողական գործընթացների զարգացմանը՝ խոսք, հիշողություն, մտածողություն
 - Ուսումնական նյութի առավելագույն մասի արդյունավետ յուրացմանը,
 - Ստեղծագործական մտածելակերպի զարգացմանը,
 - Ուսանողի անհատական հաղորդակցական ոլորտի զարգացմանը:
 - Ուսանողի անհատական-յուրահատուկ հնարավորությունների բացահայտում և զարգացում,
 - Ինքնուրույն աշխատանքի համար հմտությունների զարգացում:

Գլուխ 2. Ավանդական և փոխներգործուն մեթոդների կիրառություն «Մաթեմատիկա» առարկայի շրջանակներում:

Հետազոտության նպատակն է ուսումնասիրել ավանդական և փոխներգործուն մեթոդները, ինչպս նաև դրանց կիրառությունը:

Հետազոտության խնդիրներն են՝

1. Ուսումնասիրել ավանդական և փոխներգործուն մեթոդների վերաբերյալ առկա տեսական նյութերը:

2. Գործնականում կիրառվող ավանդական և փոխներգործուն մեթոդներ:
3. Կատարել արդյունքների ամփոփում, կատարել վերլուծություն, կազմել եզրակացություն:

Հետազոտության վարկածը՝ մենք կարծում ենք, որ ավանդական և փոխներգործուն մեթոդները, << Մաթեմատիկա >> առարկայի շրջանակներում, անհրաժեշտ է կիրառել զուգահեռաբար:

Հետազոտության ընտրանք՝ հինգերորդ դասարանի աշակերտներ:
Հետազոտության մեթոդներն են՝ դիտում, զրույց-քննարկում, հարցում:

Հետազոտությունը անցկացվել է բաց դասի շրջանակներում: Կիրառվել են խմբավորում, աշխատանք փոքր խմբերով, բանավեճ, մտքերի տարափ մեթոդները:

Սովորողները բաժանվել էին երեք թիմերի և դասը անցնում էր խաղ մրցույթի ձևով: Սովորողները կարողանում էին ազատ, անկաշկանդ պատասխանել հարցերին, լրացնել մեկը մյուսին, որոշ հարցերի շուրջ բանավիճել: Դասը շատ հազեցած էր և բովանդակալից: Այսպիսով փոխներգործուն մեթոդների կիրառումը ոչ միայն արդյունավետ է դասի նյութի ամրապնդման համար, այլ նաև սովորողների մոտ չի առաջանում լավ կամ վատ սովորող կարծրատիպերը, բոլորը հավասար են և համախմբված:

Դասի պլան

Դասարան – 5-րդ

Առարկա – Մաթեմատիկա

Ամսաթիվ – 06.04.2023թ

Ուսուցիչ – Վ. Ասրյան

Թեմա-Կրկնություն (խաղ-մրցույթ): Կոտորակների գումարումը և հանումը:

Նպատակ – Արմապնդել անցած թեմաները, ստուգել և հիմնավորել ստացած գիտելիքները, բացահայտել աշակերտների կարողությունները և հմտությունները տրված թեմաների և հարցադրումների վերաբերյալ:

Սոց. նպատակ – Վեր հանել աշակերտների մեջ թիմային և համագործակցային մեթոդի առավելությունները: Այս մեթոդը կխթանի աշակերտների ուսումնասիրությունը: Ցույց կտա միմյանց օգնելու, և չնչին, բայց կարևոր ներդրումը այն աշակերտների, ովքեր ունեն ցածր առաջադիմություն: Իսկ միջին և բարձր առաջադիմությամբ աշակերտները

կկարողանան պահպանել ու բարելավել իրենց նախորդ ցուցանիշները:
Աշակերտների թիմային առաջադիմության մեթոդը հնարավորություն է
տալիս գնահատելու և առանձին աշակերտների, և խմբերի:

Վերջնարդյունքներ-Սովորողները կվերհիշեն իրենց անցած թեմաները,
կամրապղեն իրենց գիտելիքներ այս նյութերի շրջանակներում:

Կկարողանան թիմում աշխատելու հմտություններ զարգացնել, կբարձրանա
նրանց պատասխանատվության զգացողությունը:

Գասի տիպը – Գիտելիքների և հմտությունների ստուգման դաս:

Մեթոդներ – Համագործակցային, հարց ու պատասխան (գրույց)

Կահավորվածությունը – ՏՀՏ գործիքների կիրառում, սահիկաշար

Ընթացքը - Աշակերտները նստում են երեք խմբով : Ողջունում է
ուսուցչուհին և նշում է խաղի կանոնները: Խաղը վարում է ուսուցիչը:

Եզրակացություն

Այսպիսով հետազոտելով ուսուցման ավանդական և փոխներգործուն մեթոդներ, մենք հասկացանք որ ավանդական դասի ժամանակ սովորողները ձեռք են բերում ակադեմիական գիտելիքներ: Սակայն այդ գիտելիքները հասանելի են լինում, միայն սովորողների մի մասին, իսկ մյուս մասի համար դասապրոցեսը դառնում է անիմաստ, աննպատակ և անհետաքրքիր: Դասը ուսուցչակենտրոն է:

Ուսուցման փոխներգործուն մեթոդով դասի ժամանակ, դասին մասնացում են բոլոր սովորողները: Դասը աշակերտակենտրոն է: Սովորողները չեն կաշկանդվում կարծիք հնչեցնել, կամ հարցերին պատասխանել, անկախ նրանից այդ պատասխանը կլինի ճիշտ, թե սխալ այստեղ խրախուսվում է կարծիք հայտնելը, և ընդունվում է ուսուցչի կողմից: Դասապրոցեսը անցնում է հետաքրքիր, հազեցած և բովանդակալից: Այս մեթոդի ժամանակ կիրառելի են դառնում սովորել սովորելու կոմպետենցիան, ինքնաճանաչողության կոմպետենցիան, լեզվական գրագիտություն կոմպետենցիան:

Սովորողները ձեռք են բերում նոր հմտություններ և կարողունակություններ, որոնց միջոցով էլ բացահայտվում է սովորողների ներուժը:

Առաջնային տեղ է դրվում սովորողների մոտ ձևավորել արժեհամակարգ, ապա նոր փոխանցել գիտելիքներ:

Առաջարկություններ

Հետազոտություն կատարելով մենք հասկացանք, որ, որպեսզի սովորողների մոտ ձևավորվի ն' արժեհամակարգ, ն' կարողունակություն, ն' ակադեմիական գիտելիքներ, ն' բացահայտվի նրանց ներուժը, պետք է ուսուցման ավանդական և փոխներգործում մեթոդները կիրառել միաժամանակ, այսպիսով վարել հիբրիդային դասեր: Նոր նյութը հաղորդել ավանդական դասի մեթոդով, խթանման և ամրապնդման փուլերում կիրառել ուսուցման փոխներգործուն մեթոդները:

Եթե դասի տիպը գիտելիքների ամրապնդման դաս է, ապա դասը անցկացնել միայն ուսուցման փոխներգործուն մեթոդներով:

Այսպիսով մենք կունենանք բարձր արժեհամակարգով, խելացի, ակադեմիական գիտելիքներով, իրենք իրենց ճանաչող սովորողներ և անհատներ:

Գրականության ցանկ

1. Միսյան Ս., Բաբա-յան Ի., Աղու-գումցյան Գ., Բարձ-րագույն դպրոցի մանկավարժություն, ուսումնամեթոդական ձեռնարկ, Ե., 2015թ.

2 Մկրտչյան, Մանուկ, Կրթության կազմակերպման կոլեկտիվ եղանակի կայացման հիմնահարցերը. Երևան, 2001

3. Այվազյան Էդվարդ “Մաթեմատիկայի դասավանդման մեթոդիկա” Երևան ԵՊՀ հրատարակչություն 2016թ.

4. fondeco.ru

5. kznakhimnadram.blogspot.com